

Randi Veum er en av de toneangivende innen moderne norsk tekstilkunst: Fem år på kunstakademi og hovedfag i kunsthistorie.

Randi Lium

«maler» lyset

– Lyset, jeg elsker lyset. Derfor går det mest i hvitt, gult og blått, sier Randi Nygaard Lium (34). Veverksen som er en av de mest framgangsrike i moderne norsk billedkunst.

Av Åge Winge

I atelieret hjemme i Bergsbakken

strømmer lyset inn gjennom store takvinduer, ned på vevstoler tredd med hjemmefarget ull, silke og lin.

Svart og hvitt yter ikke Randi Nygaard vev «Vinterlys I» full rettfordighet

Et smørøye for Randi Nygaards Liums kunst: Tepper med naturmotiv.

Vidder, skog og fjell

– De siste årene har det stort sett gått i hvitt, gult og blått, forteller veverksen. Nyanser av lys. Denne kunstneren elsker nemlig lyset – og hun «maler» det i garn. Med motiver som hovedsaklig er hentet fra sin oppvekst hjemme på Tynset. Vidder, skog og fjell. Solskinn. Snø blir til hvitt glødende kull. Hun har det i blodet, lyset altså, sier hun sjøl.

I dag legger hun siste hånd på et stort arbeid som overrekkes Nord-Østerdal Kraftlag like over helga. To store veggtepper, det ene heter Vinterlys og er ferdig. Det andre, et bilde med 36 småtepper, mangler én lapp. Hun vet ennå ikke hva det teppet skal hete, men det forundrer oss mye om det ikke blir noe med lys.

«Lappeveveteppet» skal henge i inngangen til det nye administrasjonsbygget på Tynset. Med det er hun tilbake til hjemmeplassen etter fem år på kunstakademi i Århus. Og etter ytterligere to år med hovedfag kunsthistorie i den samme danske byen.

– Så flyttet du omsider til Trondheim, to år har du bodd her. Litt sjåvinistisk: når får vi se deg med egen utstilling her i byen?

– Så fort jeg får tid, har fullt opp å gjøre med bilder som er bestilt, skjønner du. Men det er ikke meg i mot å vise bildene for interesserte trondhjennere.

Hun smiler, etterspørselen etter teppene er på topp. Og veggteppene blir til på fritida, får vi vite. Til daglig er hun i full jobb på Kunstinstrimuseet, og det har hun tenkt å fortsette med.

Kvinnelig konflikt

– Jeg får en masse inspirasjon i jobben, treffer masse folk... og det er fint for sånne nyinnflyttere som meg, kan du tro. Kanskje, hvem vet, kanskje vil jeg veve på heltid en gang i framtida, men ikke nå. Har det fint, sjøl om det av og til kan gå ut over egne krefter. Å være kvinnelig kunstner er nemlig ingen enkel sak, betror Nygaard Lium.

Hun tror kunstnere av det annet kjønn har det betraktelig lettere:

– Som kvinne med to barn opplever jeg en evig konflikt mellom hensynet til familie og jobb. Vi kvinner er opplært til at vi iallfall skal klare familieomsorgen. Konflikten presser deg til å yte maksimalt hele døgnet. Jeg tror mannfolk har det enklere slik, for dem er det en sjølsagt ting å være egen herre, iallfall i åtte timer om dagen.

I dagene før teppene til kraftselskapet skal leveres, er veveren i Bergsbakken oppe av senga før klokka har slått fem slag: Noen timer til kunst før hun drar videre på jobb. Da er det kanskje godt at bildene er lyse, med vevde naturopplevelser.

Dyd, Samliv og Orgasme

Men det har ikke alltid vært hvitt, gult og blått for tekstilkunstneren fra Tynset. For noen år siden, da hun studerte på Kunstakademiet, gikk det mest i dygype farger; rødt, lilla, brunt og grønt.

Da som nå var hun opptatt av kvinnefrigjøring, men synspunktene var lettere å se i bildene hennes den gang.

– Slik som disse tre bildene, noen personlige seksualitetsbilder, sier veverksen. Hun viser oss et verk kalt «Dyd», «Samliv» og «Orgasme». Vevd (kvinnelig) kjønnsorgan, med et nett foran.

andre bildet og kjønnnet blir mørkere, mer virilt, en friskere rød farge, i det tredje og siste bildet:

– Det første bildet beskrives stengsiene; seksualmoralen på godt og vondt. De andre forteller om bevisstgjøringen som ender i orgasme. På en måte utviklingen fra barn til voksen. Men også utviklingen fra et samfunn der kvinner skulle være uten seksualitet og mot et samfunn der kvinnes seksualitet er godtatt, forteller kunstneren sjøl.

Perfeksjonisten

I denne fasen av livet fødte hun to barn. Og i ett av bildene har hun vevd seg sjøl med Marianne (den ene dattera) i magen. Men også i denne perioden av sin kunst var hun mest opptatt av naturbildene. En uuttømmelig kilde, sier hun sjøl.

– Vakker natur kan være så forskjellig. Men bildene er blitt litt mer abstrakte med årene. Fjellene er blitt spissere, jeg er blitt dristigere, sier hun sjøl.

– Det tok lang tid før jeg torde å stille ut bildene, følte hele tida at de ikke var bra nok. Det var etter noen år på Kunstakademiet i Århus at en av lærerne sa at jeg måtte prøve å få bildene antatt på utstilling. Hadde det ikke vært for henne, ville jeg kanskje ikke blitt noen utstiller, ler Randi:

– Dette med å være perfeksjonist tror jeg er spesielt for kvinner, vi må liksom kunne håndverket ut til fingerspissene før vi drister oss ut i det.

Felleskap

Og tekstilkunst kan hun, Randi Nygaard Lium. Hun er engasjert i mer enn å veve.

– Med mine spesielle interesser for moderne billedvev har jeg blitt bedt om å forfatte flere artikler for danske og norske tidsskrift. Nå holder jeg på med et arbeid om moderne norsk tekstilkunst.

Og i Trondheim er vi seks tekstilkunstnere som er gått igang med et faglig fellesskap. Det er heller ikke utenkelig at vi vil lage en utstilling sammen. I Norge er vi helt i forkant når det gjelder billedvev i Norden. Så det kan bli spennende, skjønner du, forteller veveren med lyse hensikter: Små og